

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۶۰ دقیقه

سید بهروز پرتوی

نام آزمون: ادبیات دهم (تشریحی)

تاریخ آزمون:

۱ در میان واژه‌های زیر، چهار غلط املایی وجود دارد؛ آنها را پیدا کنید و درست هریک را در جاهای خالی بنویسید.

«زبر و زرنگ - پست و حقیر - مخمسه و گرفتاری - شندرقاز پول - شصت دست - تسلای خاطر - یال و قارب - برخاستن صدا»

۱ - - ۲ -

۳ - - ۴ -

۲ هریک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید.

الف	ب
☐ ایهام	☐ جعبه
☐ حقه	☐ محله
☐ عشرت	☐ راهزن
☐ کوی	☐ خوش گذرانی
☐ شب‌رو	☐ به گمان انداختن

۳ بهره‌گیری از «مَثَل» چه تأثیری در سخن دارد؟

۴ معنی ابیات و عبارات زیر را به فارسی روان بنویسید.

- الف) چون بگشایم ز سر مو شکن
 ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم
 ج) عزم‌ت ضامن دوام جهان شد و خون تو امضای راستی است.
 د) پادشاه عالم خبر که داد در این قصه از حُسن سیرت او داد نه از حسن صورت او داد.
 ه) اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود.
 و) این مرد پارسی هم دست‌تنگ بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند.

۵ از کدام بیت درس، می‌توان مفهوم آیه شریفه «وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ» را دریافت؟

۶ منظور از واژه‌های مشخص شده چیست؟

- الف) بار اول که پیرمرد را دیدم، در کنگره نویسندگانی بود که خانه فرهنگ شوروی در تهران علم کرده بود.
 ب) برق خاموش و او «آی آدم‌هایش» را خواند.
 پ) همچون مروارید در دل صدف کج و کوله‌ای سال‌ها بسته ماند.

۷ از هر بیت، آرایه ادبی خواسته شده را پیدا کنید.

الف) در چشم او که چشم زمانه ما بود، آرامشی بود که گمان می‌بردی شاید هم به حق از سر تسلیم است.
 تشخیص:

ب) از زنی سخن می‌گفت که وقتی یوش بوده‌اند، برای خدمت او می‌آمده، می‌نشسته و مثل جغد او را می‌پاییده.

تشبیه:

- ۸ هریک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید.
الف	ب
بوم ☐	سختی ☐
محنت ☐	اندوه ☐
ملال ☐	پاک‌منشی ☐
نجابت ☐	تربیت‌یافته ☐
پرورده ☐	جغد ☐

- ۹ هریک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید. (یک واژه در ستون «ب» اضافی است.)
الف	ب
کید ☐	مسلط ☐
جبار ☐	اندوه ☐
محنت ☐	پیوستگی ☐
وصلت ☐	بزرگی ☐
جمال ☐	زیبایی ☐
بیم ☐	ترس ☐
	حیله ☐

۱۰ درباره کاربرد انواع «را» در بیت‌های زیر توضیح دهید.

الف. هدیه‌ها می‌داد هر درویش را تا بیابد نطق مرغ خویش را
ب. مرا مادرم نام مرگ تو کرد زمانه مرا پتک ترگ تو کرد

۱۱ در عبارت «اعمال ما وابسته به ماست همچنان که روشنایی فسفر به فسفر» چه آرایه‌ای دیده می‌شود؟

۱۲ در عبارت‌های زیر، منادا را نشان دهید.

الف. ای زیبایی عاشقانه زمین، شکوفایی گسترده تو دل‌انگیز است.

ب. ای کشتی‌های صیادی که مقاومت پیشه کرده‌اید.

۱۳ ادامه شعر را تا بیت دوم بنویسید.

علی ای همای رحمت، تو چه آیتی خدا را!

.....

۱۴ از متن درس «خسرو» برای هریک از انواع جمله، نمونه‌های مناسب بیابید.

۱۵ کدام نوع لحن برای خوانش شعر «بوی گل و ریحان‌ها» مناسب است؟ چرا؟

۱۶ کدام بخش از متن درس، به مفهوم آیه شریفه «و مَكْرُوا وَاَللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِيْنَ» (آل عمران، آیه ۵۴) اشاره دارد؟

۱۷ به چه دلیل نویسنده معتقد است که: «مَثَلُ قُرْآن، مَثَلُ آبِ رَوَانِ است.»؟

۱۸ قبانی در این بخش از شعرش بر چه نکته‌ای تأکید دارد؟

«ای که ردای حسینی بر دوش داری / و خورشید کربلا را در بر داری ...»

۱۹ در متن زیر نویسنده بر چه چیزی تأکید دارد؟

«برای من «خواندن» اینکه شن ساحل‌ها نرم است، بس نیست؛ می‌خواهم پاهای برهنه‌ام این نرمی را حس کنند؛ به چشم من، هر شناختی که مبتنی بر احساس نباشد، بیهوده است.»

۲۰ عبارت زیر را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید:

آسمان را دیده‌ام که در انتظار سپیده‌دم می‌لرزید. ستاره‌ها، یک‌یک، رنگ می‌باختند و چمنزارها غرق در شبنم بودند.

پاسخنامه تشریحی

- ۱- مخمصه و گرفتاری ۲- شندرغاز پول ۳- شست دست ۴- یال و غارب
- ۲ ایهام: به گمان انداختن / حقه: جعبه / عشرت: خوش گذرانی / کوی: محله / شب‌رو: راهزن
- ۳ مثل موجب ایجاز در سخن می‌شود و آن را پرمعنی‌تر و پربارتر می‌کند. مثل‌ها ریشه در فرهنگ کهن یک ملت دارند و سخن را با گذشتهٔ یک ملت پیوند می‌دهند.
- ۴ الف) وقتی سبزه و چمن را کنار بزنم ماه می‌تواند به خاطر زلالی من، خودش را ببیند.
ب) در برابر ظلم و ستم شما تحمل می‌کنیم تا این سختی و رنج حاصل از قدرت ظلم شما روزی به پایان برسد.
ج) ارادهٔ تو موجب پایداری جهان شد و شهادت سبب راستی و حقیقت گشت.
د) خداوند جهان خبر داد در این داستان برای نیکویی باطن او (یوسف ع) بود نه برای زیبایی صورتش.
ه) اما در طرح اولیهٔ اسب ضعف و ناتوانی داشت.
و) این مرد پارسی گو هم فقیر بود و سرمایه‌ای نداشت که احوال مرا بهبود بخشد.
- ۵ بیت اول
- ۶ الف) نیما یوشیج
ب) شعری از نیما یوشیج
پ) نیما یوشیج / روزگار
- ۷ الف) تشخیص: چشم زمانه
ب) تشبیه: زن به جغد
- ۸ بوم: جغد / محنت: سختی / ملال: اندوه / نجابت: پاک‌منشی / پرورده: تربیت یافته
- ۹ کید: حيله / جبار: مسلط / محنت: اندوه / وصلت: پیوستگی / جمال: زیبایی / بیم: ترس
- ۱۰ الف. «را، مصراع اول به معنی «به» حرف اضافه و در مصراع دوم نشانهٔ مفعول است.
ب. «را، مصراع اول، فک اضافه (مادرم نام مرا) و در مصراع دوم نشانهٔ مفعول است.
- ۱۱ تشبیه اعمال به روشنایی فسفر
- ۱۲ الف. زیبایی عاشقانهٔ زمین ب. کشتی‌های صیادی
- ۱۳ که به ماسوا فکندی همه سایهٔ هما را
دل اگر خداشناسی همه در رخ علی بین
به علی شناختم من، به خدا قسم، خدا را
- ۱۴ ساده: خسرو در ورزش استعدادی شگرف داشت.
مرکب: ملتفت نمی‌شد که خسرو از روی کاغذ سفید انشای خود را می‌خواند.
- ۱۵ لحن غمگین و آرام، به علت محتوای آن (بیان درد دوری و تحمل سختی‌ها و مشکلات راه عشق).
- ۱۶ هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب‌دان برابر نیاید.
- ۱۷ همان‌طور که «آب» مایهٔ حیات «تن» هاست، «قرآن» باعث حیات «دل» هاست.
- ۱۸ مجاهدت و مبارزه در راه حق علیه ظلم و بیداد همچنان ادامه دارد.
- ۱۹ گاهی اوقات برای رسیدن به شناخت کامل باید خطر کرد یا دست به تجربهٔ آن موقعیت زد و تنها بسنده کردن به دیده‌ها و شنیده‌ها کافی نیست. هرگاه حواس آدمی درگیر باشد شناخت عمیق‌تر خواهد بود.
- ۲۰ تشخیص: منتظر بودن آسمان، رنگ باختن ستاره‌ها و غرق بودن چمنزارها